

Gözünü yumdunmu yuxularında Gözünü açdınmı, yanında mənəm..

"İkili ağlayırdı"

İnsanın həyatında bəzən elə hadisələr olur ki, ömür tarixinin məhərinə yerindən oynadır. Deyirlər ürəklər dözümsüz olur. Qəfil xəbərlər, göz önündəki hadisələr və o hadisələri aydınlığı ilə dərk edən beyinlər ürəklərə "yük" salır. Ancaq bəzən də insanın qarşılaşdığı çətinliklər, acı-lar o ürəklərə dözmə bəxş edir və dərdi "çəkə bilən" dərdlərlə baş-baş buraxır. Şəhid Vasif Süleymanovun nənəsi kimi... Vasifdən söz açan kimi nənənin ağlaması həzin bir laylanı, buz və qar topalarının çilləkənlərinə ilişə-ilişə boz ayda axan xırda çayların sularına bənzəyirdi. Gözünü yumaraq yanıqlı ağlayan Dursun nənənin səsi, dediyi "a-ğrı" lardan onun "ikili" ağladığını hiss etdim.

Şəhid Vasif Süleymanovun əmisi Sovetlər dövründə Qazaxıstanda əsgəri xidmətdə olmuş, o dövrdə Qazaxıstanda gedən hərbi toqquşmalar (1986-cı il) zamanı 18 yaşında dünyasını dəyişmişdi. Ancaq ona şəhid adı verilməmişdi. Vasifin nənəsinin illərlə çəkdiyi nisgilliyi yaşadığı ömür boyu "parçalamışdı".

Qardaşının adını yaşatmaq üçün Akif Süleymanov biricik oğluna onun adını qoymuşdu. İllər sonra balaca Vasif də böyümüş, əsgəri xidmətə çağırılmış, yaşının o həddində müharibə iştirakçısı olmuş, xain düşmən gülləsinə tuş gəlmişdi. Fərq isə o idi ki, ikinci Vasif Azərbaycan bayrağına "bükülmüş", şəhid adıyla doğulduğu məkana dönmüşdü. Eyni adda, eyni yaşda oxşar ölüm...

Şəkil nələr söyləyirdi?

Vasifin xatirə guşəsində nələr yox idi... Uşaqlığı müxtəlif "anlarıyla" baxırdı... Şagirdliyi, rayon Peşə təhsili məktəbində oxuduğu illər, ailə üzvləri, özündən böyük bacıları Ayten və Dursunla çəkirdikləri şəkillər onun uşaqlığından "boylanırdı..." Guşədə Vasifin balaca məktəbli qələmindən çıxmış, anasına həsr etdiyi şeir, bir də "Şəhid məzarı" şəkli diqqətimizi çəki. Bu şəkil sadə qələmlə çəkilmişdi.

7-ci sınıfdə oxuyarkən çəkilən bu şəkil onun vətənpərvərliyini, şəhidliyin ən uca zirvə olmasını, bu ölümün yalnız vətən, torpaq və xalqına bağlı, canını belə Vətəninə fəda etməyi bacaranlara nəsim olmasını ifadə edirdi... Həyatın hər anı, hər üzü şəkil üçün mövzu deyilmədi? Nədən Vasif "Şəhid məzarı" çəkirdi? "Özünün abidəsimi" idi yoxsa?

Sinəmi bir daşa söykəsəm əgər, O da insanlaşib kövrəlməliydi...

Adını soruşdum anasından: -Sevinclidir, ancaq həyatıma heç sevinmədim ki, ...-dedi. Necə gənc idi? Mənə onun həyatından danışın, - dedim.

Heç uşaqlığından ayrıla bilməmişdi ki, heç gənc oldu ki? Yeni-yetməliyinin ən gözəl çağında ömrünə son vuruldu. Heç doyunca oxşaya bildim ki...Görə bildim ki... Söz-söhbətini dinləyə bildim ki...

Düşüncəli, qayğılı bir uşaq idi. Məktəbin 9-cu sinfini bitirəndən sonra Peşə məktəbində təhsilini davam etdirdi. Peşə

məktəbini bitirdikdən sonra 6 ay da işlədi. 2020-ci ildə aprel ayında həqiqi hərbi xidmətə çağırıldı. Həqiqi hərbi xidmətə Cəlilabaddan başladı. Xüsusi təyinatlıya yazıldı... Hərbi təlimlərdə iştirak etdi...

Müharibə başlananda onları da döyüş bölgələrinə apardılar. Son dəfə sentyabrın 30-da danışmışdıq telefonla. Onun hər

kəlməsi: "Mən sənə qurban olum, ay ana!" - olardı. Yəni də o sözlə bitirdi danışığını... Yaşının az olmasına baxmayaraq qorxmaz idi, qeyrətçəkən idi. Torpaqlarımızın işğal altında olması onun da "ağrı yeri" idi... Öz məzarının eskizini çizmişdi lap körpə yaşında... Şəklini çəkdiyi kimi bir məzarda uyuyur balam... Nə qədər şan-şöhrətli ölüm olsa da, ürəklərdə əbədi yaşasa da, şəhid analarının yanğısı azalmaz...Körpə, hələ gəncliyinə qovuşmayan bir balaydı o! Hansısa bir daşa söykəsəm, o daş ağlayacaq insan kimi...

Ya mənim dərdimlə yaşar
bu dağlar,

Ya da ki, üstümə aşar

bu dağlar!

Dağlar dərdlərin çoxunu gö-rüb deyər üstümə aşar sanki...

Bəd xəbərlər qış dumanı, yaz çovğunu tək...

Şəkillərə baxdıqda Vasifin başqa bir ölkədəki şəklini gördüm. Soruşduqda Sevinc xanım: "Biz bir müddət Türkiyədə yaşadığımız orada işləyirdik. O zaman çəkilən şəkildi, -dedi. Doğrusu taleyin hökmünə heyretləndim bir daha. Vətən, torpaq səsləmişdi sanki onları, bu vətənə oğul gərək deyər! 2002-ci ilin fevralın 24-də dünyaya göz açan

Vasifin 19 yaş məzarının başında qeyd edildi. O məzarda ki, eskizini özü çizmişdi. Məzaristan çox yaxın idi evlərinə, həm də yol qırağında. Ata da, ana da gündə neçə dəfə məzarın ziyarətinə gedər, yağış ləkələrini, qarı təmizlər, bir sözlə evlərində oturma bilməzlər. Nənə Vasifləri-

nə ağı deyil, layla oxuyar dodaqaltı, danışar onlarla sanki... Vasif isə qürurla dayanar bir daşa dönüb, ancaq o qədər canlı görünür ki, sanki baxışlarından oxuyursan:- Vətən mənə oğul dedi...! Mən Vətənə oğul oldum!

Müharibə başlayandan 3 gün sonra, sentyabrın 30-da artıq döyüşlərə qoşulan Vasif gənc idi, emosional idi. Düşməndən 30 ilin işğalçılıq əzabının, gözü önündə şəhid olan döyüşçü dostlarının qisasını almaq üçün döyüşürdü. İlk döyüşə Murovdəğdə qoşuldu. Sonra Cəbrayılın azad olunması uğrunda döyüşlərdə iştirak etmişdir. Son döyüşü isə Füzuli istiqamətində gedən döyüşlər idi. Döyüş zamanı komandirinin yaralandığını görən Vasif onu qurtarmaq istər-kən komandirinin əli əlində birgə şəhid olmuşdu. Oktyabrın 6-da yaralı xəbəri gələn Vasif oktyabrın 7-də öz doğma obasına qayıtdı. Yaşca çox kiçik olsa da qəlbindəki arzuların sonsuz işığı ilə...Böyük arzuların reallıq işığıyla... Şəhid adıyla doğma Vətəninin rəmzi olan Bayrağa bürünərək qayıtdı ata ocağına, obasına! Ürəklərdə məskən saldı, əbədi məskən. Adını daşdırdı, özü yaşda şəhid olub bu adı ala bilməyən əmisinin də şəhid adını təsdiqlədi öz ölümüylə: Axı o öz kökü üstə bitər!

Vasif Süleymanov ölümündən sonra "Vətən uğrunda medal" ilə təltif olunmuşdur.

Göz yaşlarının qəlbine yol açdığı atası Akif və anası Sevinc, elə onu sevənlər hər birinə məzar daşından boylanan Vasif öz baxışları ilə deyir sanki:- "Mən həmişə sizinləyəm, gözünüzü yumanda yuxularınızda, açanda yanınızdayam!"

Sən bizlərin qəlbində, düşüncələrimdə əbədi məskunlaşmısan, Vasif!

BİBIXANIM.

Həyat əbədidir, insan köçəri... Həyat gözəldir, insan bu həyatı dəyərləndirən məfhum... Həyat bir fəlsəfədir. İnsan bu fəlsəfəni çözümləyir. Həyat can deməkdir, canlı deməkdir, insan bu həyatı yeknəsəklikdən qurtaran, mənə verən bir məxluq. Həyatı həyat edən canlılardır, şüri baxımdan həyatı gözəlləşdirən, ona mənə donu geyindirən insandır. Kainatı kainat edən bəşəriyyətdir. Bəşəriyyəti toplum edən insandır. O insan ki... Allahın yaratdığı varlıqlarla tən yaşadığı halda şüuraltı düşüncə tərzindən daima düzgün istifadə etməlidir. Bütün canlılara insani baxımdan yanaşmalıdır. Flora və faunaya-botanika və zoologiyadan ta insana qədər...

Hər bir canlının həyatı insani baxımdan bir ömürdür. Canlıların həyat anatomiyasıdır təbiət. Təbiət də... təzad doludur. Bax, insan öz insani hissələriylə bu təzadları şüri cəhətdən dəyərləndirir, insan ömrünü insani keyfiyyətləriylə zənginləşdirərək başqa canlılardan fərqlənmişdir.

Zəncirvari haqladır sanki canlı həyatı...

Canlı canlıyı məhv edir. Canlı canlının həyatını oğurlayır... Canlı canlının qidası olur...

Canlı canlının istəyi olur, canlı canlıyı torpağa gömür...və yenidən canlıdan yaranan canlı həyatı davam etdirir...Həyat ona görə əbədi sayılır. Canlılar isə həyatın yanıb-sönən ulduzları... Biri batar, biri parlar...

Hərdən düşünürəm ki, nə yaxşı ki, bitki örtüyü var... Təbiəti gözəlləşdirən bitki aləminin zənginliyidir axı. Bu bitkilər canlıdır və bu canlılarla heyvanlar qidalanır, insanlar qidalanır. Bitkilər isə heyvan və insanlarla qi-

Təzadlı dünya

dalanmır ki... Heyvanlar bu gözəlliyin hesabına canlı olurlar. İnsanlar isə bitkilərlə birgə heyvanlarla da qidalanırlar. Bitki və heyvan məhsullarının qidası insan bədənində qan hüceyrələri yaradır və bu qan hüceyrələri olmasa insan yaşaya bilməz ki... İnsan canlıların dahisidir, insan canlıların şah əsəridir.

İnsanlar da flora və faunadan qidalanaraq insan ömrü yaşarlar...və həyatdan köçürlər... torpağa gömülərlər...

Qərinələr sonra torpaq olurlar...

Bəs həyat? Bu canlılar canlı olduğu üçün onların nəsiləri qalar, hər yarıdan doğulanlar bir nəsil olar... Hər nəsil də bir növbəti 2 nəsil boyunca bir-birini tanırlar. Təsədüfi halda "7 nəsil dönməni" xatırlaya bilər insan. Bu isə şərəf adlanır...

Şərəfin tarixləşdirən, xronologiyalaşdırılan zaman qərinələr ötsə belə kimlərsə xatırlanar... Kimi insanlığıyla, kimi qəddarlığıyla.

Bax, tarix də belə yaranar...

İnsan nə qədər şüurlu məfhum olsa da, təzad dolu ömür yaşar...Eyni məxluq olmasına rəğmənsə biri o birinin yaşayış səviyyəsinə qibtə edər, bu qibtə hissi də insanları bir-biriylə savaşlara, müharibələrə gətirib çıxarar. Və beləcə... bir ananın, bir atanın övladlarından tutmuş, ayrı-ayrı millətlər, ayrı-ayrı dövlətlər arasında mal-mülk söhbəti, savaşı başlar... İnsanların qurduqları, abadlaşdırdıqları insan həyatı üçün lazım olanlar məhv

edilər, xarabalıqlar yaranar... Ən başlıcası isə şüurlu sürətdə insan insanı məhv edər. İnsan ömürləri ömrün müxtəlif dövrlərində: fidan, çiçək, tam bir yetişkinlik dövrlərində torpağa gömülər. Canlılardan alınan, təbiətdən alınan, həyatdan alınan hər şey yeni həyat yaranışı üçün torpağa gömülər... Torpaq canlılardan yaranar-həyat verdiyi kimi, vaxt-vədə ilə qoynuna alar canlıyı. Qoynuna alar ki, yeni həyat yaransın...

İnsan həyatı bitki örtüyünün həyatına oxşar olur deyirlər. Bəzən də insan ömrünü yarpaq ömrünə bənzədirlər. İnsanlar yaşlandıqca həyatdan köçər, həmçinin qəfil faciələrlə, xəstəliklərlə də. Bunların da hər birinin öz dərin, mənəli kökləri var, yeni xəstəlik, faciə və qocalıq məfhumlarının...

Yarpaqlar da ta yarıdan o qədər çətinliklərlə qarşılaşar ki, ... Budaq-budaq böyüdükce ağaclara, budaqlara yaraşır verər yarpaqlar.

Ağacları ağac, budaqları budaq edər yarpaqlar... Bəzən xəfif bir toxunuşla, bir küləklə torpaq üstə sərilər, saralar, ayaqlar altında qalar: xincimlanar, torpağa qarışar. Bəzən bütöv bir yarpaq ömrünü yaşasa da...

Bir yarpaq ömrü beləcə dastana bənzər...

Ancaq gərək o ömrü düşünməyi bacarasan, onun nələr yaşadığını belə anlayasan... Fidan bir ağac elə yarpaq açmasıyla hə-

yata başlayır. Xəfif bir cücərti yarpaq açarkən bağban o qədər sevinir ki... Ağac böyüdükce yarpaqların sayı çoxalar, bəzi yarpaqların saplağına yaxın cücərtilər budaqlara çevrilir... və beləcə budaqlar çoxalır qol-budaqlar, onlar da gövdə olurlar. Ağac isə budaqları artdıqca öz köklərini artırır. Torpaqdan rişə alan kök budaqlara görə daha da möhkəmlənər...

Yarpaqlar ağacların bütün budaqlarına can verər, yaraşır verər. Yarpaqlar hər həzin mehdən titrər, budaqlardan qopmaq qorxusu ilə yaşarlar. Axı həyatın acımasızlıqlarının "tərifini" ağac onlara daima pıçıldar.. Xəfif mehlin əsməsi sizi qorxutmasın, bu mehler küləyə çevriləndə, şimal, çənub... güclü küləklər əsəndə göydən daş kimi dolular, güclü yağışlar yağanda, buludlar bir-biriylə toqquşarkən şimşəklər üstünüzə şığıyanda qorunmağa çalışın. Günəşin qızmarından torpaq çat-çat olan zaman susuz qalın köklərdən rişələnməyən budaqlardan qopmaqdan qorxmaq lazımdır, deyər ağaclar...

Bu dünya gəlimli-deyimli dünyadır. Torpağa düşən xəzəl də torpaq olur, ağac da... həyatı istədiyi şəkildə dəyişməyə qadir olan insan da. Torpaqdan yarananlar bir gün torpağa dönür... Demək, həyat bumeranqdır. Kaş ki, insanlar dünyanı idarə edərkən müharibə və sülh təzadlarını yaşamayalar. Ölüm və həyat, yaşam təzadları lüğətlərdən silinə. Güllüş ola, sevgi ola, insanların həyatdakı mübarizəsi yalnız insan ömrünü əsl insan kimi yaşamaq ola!

Gülnarə İSRAYİLOVA,
şəhər 5 sayılı məktəbin müəllimi.